

## Dekadni bilten vodnobilančnega stanja kmetijskih tal v Sloveniji 21. – 30. september 2010

### OBVESTILO

Zadnjo dekada septembra so bile temperature zraka pod povprečjem, nekaj dni je bilo deževnih, izhlapevanje pa nizko. Bilanca vode je bila po vsej državi pozitivna, presežki vode pa precejšnji. Voda s poplavljenih površin je odtekla, vendar so kmetijska tla še vedno precej mokra, kar otežuje dostop na površine s kmetijsko mehanizacijo. Drugod poteka intenzivna priprava tal na jesensko setev. Setev ozimnega ječmena že poteka. Večji del dekade vremenske razmere niso bile ugodne za trgateg. Vinogradniki še vedno poročajo o močnem pojavu grozdne gnilobe in o pokanju jagod. Oblačno vreme in občasne rahle padavine se bodo nadaljevali tudi v prihodnjih dneh.



### METEOROLOŠKE RAZMERE

Prava jesen se je začela že pred njenim uradnim nastopom. Ob začetku dekade je še bilo nekaj prijetnih sončnih dni z višjimi temperaturami zraka, ki so se tekom dneva dvignile nad 20 °C, na Primorskem nad 25 °C. Nadaljevalo pa se je oblačno vreme, ob padavinah so se temperature zraka spustile tudi pod 15 °C. Povprečne dnevne temperature zraka so se tako v dekadi gibale nekje med 12 in 16 °C, kar je nekaj stopinj nižje od dolgoletnega povprečja. Deževnih je sicer bilo le nekaj dni, padlo je od 20 mm na zgornjem Gorenjskem do 30 ali 40 mm drugod po Sloveniji in okoli 60 mm na Primorskem. Predvsem ob jasnejših dneh so bila jutra v nižinah meglena, sicer pa oblačna.

Kot kaže se bo nadaljevalo oblačno vreme s temperaturami zraka pod 20 °C, ponekod bo občasno rahlo deževalo.



### STANJE RASTLIN

Preteklo dekada je na kmetijskih območjih, ki so jih prizadele poplave, potekala sanacija zemljišč. Iz obdelovalnih površin so odstranjevali mulj, grušč in drug nanošen material. Odstraniti je bilo potrebno tudi uničene kmetijske rastline, predvsem zelenjadnice. Pridelek je povsem uničen. Tudi kuzuza za zrnje je močno onesnažena in verjetno ne bo več primerna za spravilo, niti za krmo. Kljub temu, da je poplavna voda že odtekla, so zemljišča marsikje še vedno močno namočena, tako da dostop nanje s težko kmetijsko mehanizacijo še vedno ni mogoč. Prav tako so še vedno precej vlažne kmetijske površine, ki niso bile poplavljen. Tudi na teh je bilo oteženo spravilo kuzuze in priprava tal na jesensko setev ozimnih žit. V severovzhodni Sloveniji se bo setev vsak čas pričela, v osrednji Sloveniji so ozimni ječmen večinoma že posejali.

V vinogradih in sadovnjakih poteka trgateg oziroma obiranje sadja. V primorskem vinorodnem območju gre trgateg počasi h koncu, zamuja le tam, kjer je potekala selektivno, in tam, kjer so padavine v pretekli dekadi trganje onemogočale. Vremenske razmere z dežjem dozorelim grozdom niso bile ves čas naklonjene. Vinogradniki poročajo o pokanju jagod in o pojavu grozdne gnilobe. V podravskem in posavskem vinorodnem rajonu se je te dni trgateg prav tako začela in tudi od tam poročajo o močnem pojavu grozdne gnilobe in o pokanju jagod. Vremenske razmere niso bile najboljše niti za zoreče sadje, ki mu zadnji sončni žarki pred spravilom lahko polepšajo barvo plodov.

Zaključuje se tudi siliranje zadnjega odkosa trave. Na območjih, kjer odkosi niso več možni, smo na travnikih že lahko opazili živino na jesenski paši.

### IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN



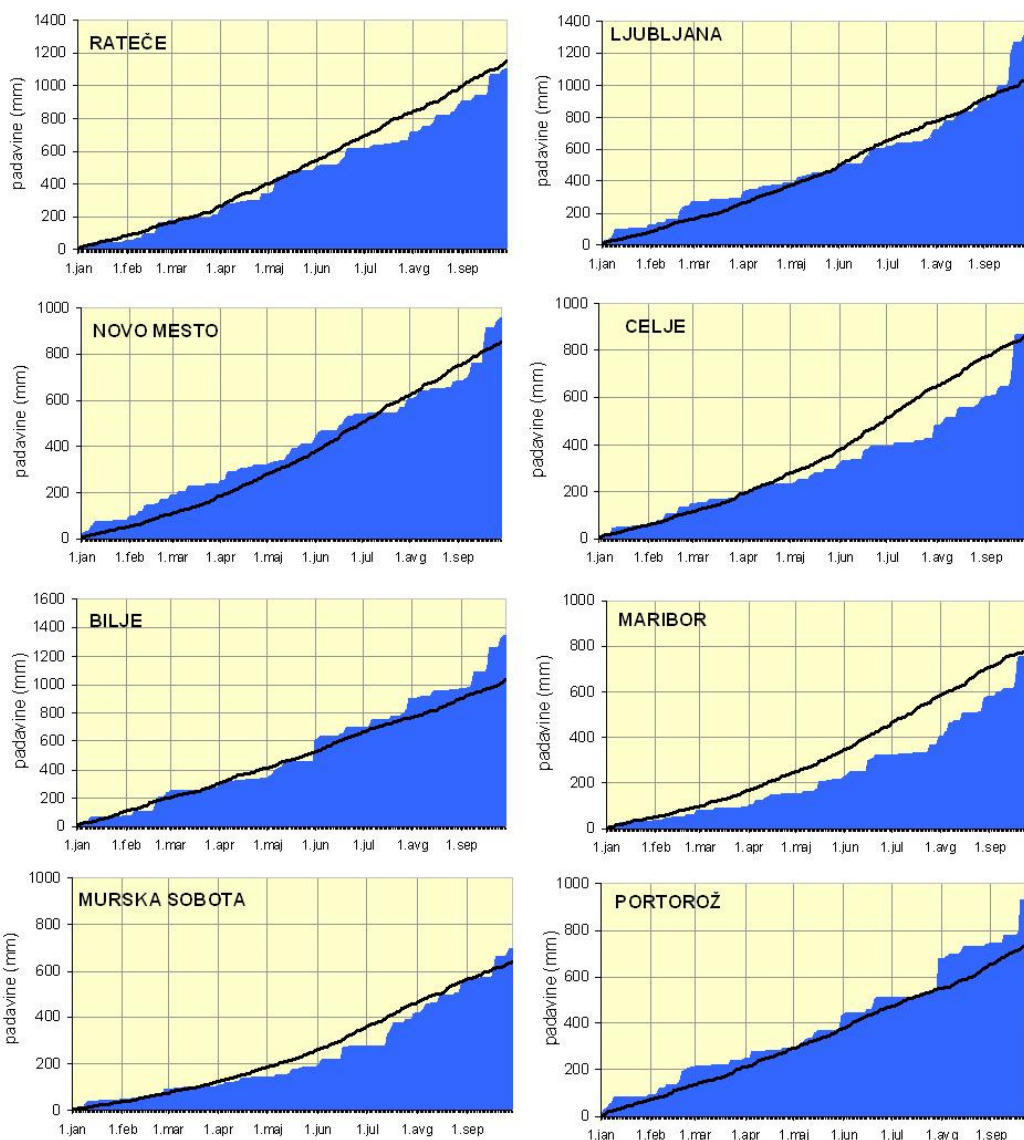
Tudi izhlapevanje je občutno nižje, jesensko. Ob nizkih temperaturah zraka, oblačnosti in občasnih padavinah je dnevno izhlapelo manj kot 2 mm vode. Skupna vodna bilanca je pozitivna, čeprav bi si trenutno želeli večje izhlapevanje, ki bi pomagalo sušiti tla.

### VODA V TLEH



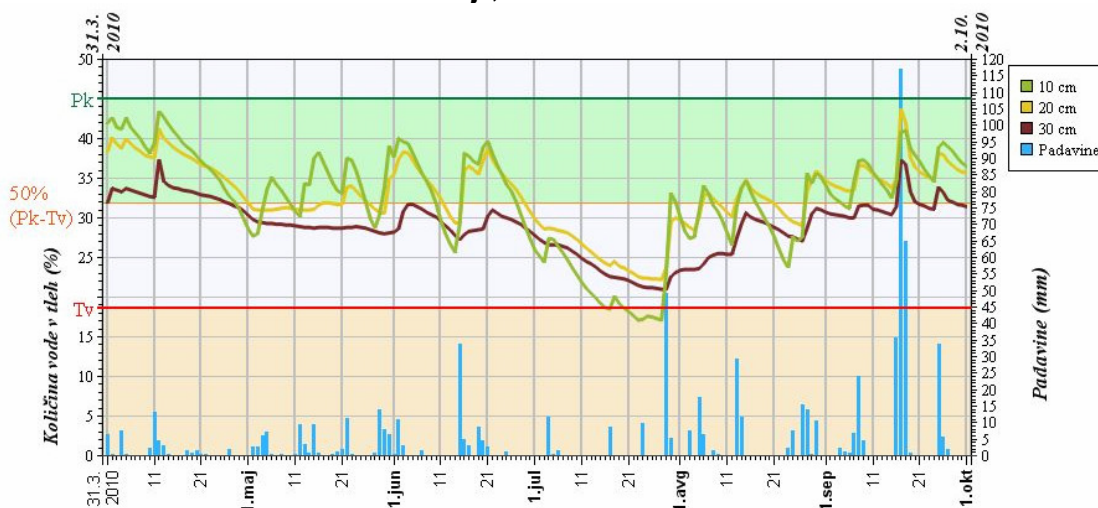
Po obilnem deževju in poplavah ob koncu prejšnje dekade je v večjem delu države voda s kmetijskih površin odtekla, vendar pa so tla zaradi občasnega dežja še vedno prekomerno namočena, sploh v zgornji plasti. Ker se tudi temperature zraka niso dvignile, je izhlapevanje majhno in se tla ne sušijo.

**Padavine od 1.1.2010 do 29.9.2010  
v primerjavi s povprečjem (1961-1990)**



**Povprečna dnevna vsebnost vode v tleh in padavine**

Celje, 1. 4. – 30. 9. 2010



**Pk = zgornja meja vode v tleh**

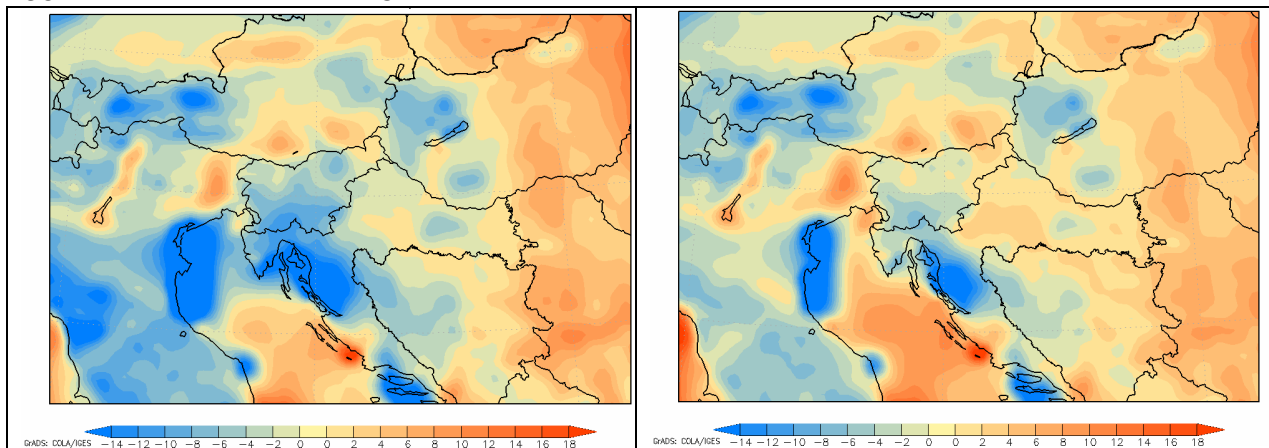
**Tv = rastlinam nedostopna voda v tleh**

**50% (Pk-Tv) = spodnja meja rastlinam dostopne vode v tleh**

## PREGLED TRENUTNEGA STANJA S POMOČJO NUMERIČNEGA MODELA ZA NAPOVED VREMENA

Za potrebe agrometeorološkega dekadnega biltena pripravljamo simulacije vremena za preteklo obdobje, zato kot osnove za izračune ne uporabljamo napovedi vremena, temveč analize preteklega vremena. Za analizo dolgoletnih povprečnih vrednosti uporabljamo na naše področje prilagojen arhiv ponovnih analiz vremena Evropskega centra za srednjeročne prognoze vremena za obdobje 1989-2009. Več informacij je na voljo v prvi številki biltena za leto 2010.

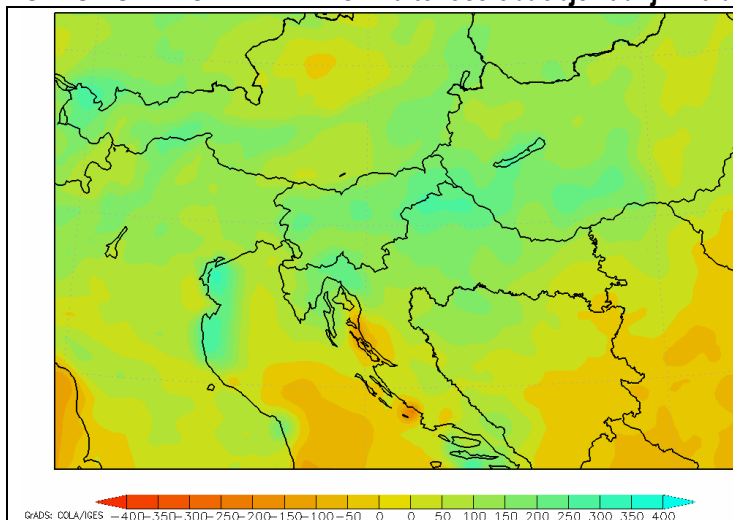
### VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA



Odstopanje vsote efektivnih temperatur nad pragom 5 °C od 1. januarja do 27. septembra 2010 (levo) in od 1. aprila do 27. septembra 2010 (desno) od modelskega povprečja za isti časovni obdobji v letih 1989–2009.

Odstopanja temperaturnih vsot so se od prejšnje dekade premaknila nekoliko bolj v negativno. Sedaj zajema območje z negativnim odstopanjem vsot od januarja že praktično celotno Slovenijo, z izjemo skrajnega severovzhoda. Temperaturna vsota je od povprečja nižja za 40 do 80 stopinjskih dni, na jugu Slovenije celo do 120 stopinjskih dni. Podobno je stanje v Italiji, drugod so vrednosti primerljivejše povprečju, na vzhodnem delu računskega območja pa so še vedno precej visoka pozitivna odstopanja. Primerljiva je prostorska razporeditev odstopanj temperaturnih vsot od aprila, le da so odstopanja v obe smeri manj intenzivna.

### POVRŠINSKA VODNA BILANCA za tekoče obdobje zadnjih 70 dni do 27. septembra 2010

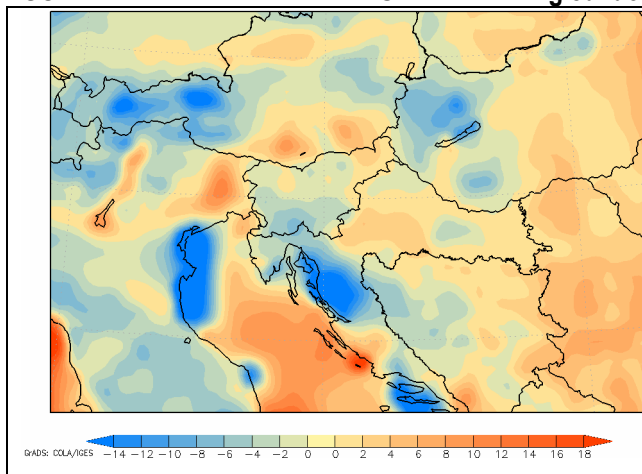


Po 17. septembru, ki je bil datum zadnjih modelskih izračunov, so Slovenijo in bližnjo okolico zajele izredne padavine, ki so marsikje celo presegle rekordne vrednosti. Ponekod smo imeli hude poplave, veliko pozitivno odstopanje vodne bilance od dolgoletnega povprečja pa je vidno tudi na karti. Skupno je bilo obdobje zadnjih 70 dni na jugu države do 150 mm, drugod pa tudi do 250 mm bolj namočeno kot povprečno. Podobno je stanje na severovzhodu Hrvaške in jugozahodu Madžarske. Drugod so pozitivna odstopanja manjša, na skrajnem jugovzhodu računskega območja pa ostaja odstopanje negativno.

## IZGLEDI ZA PRIHODNIH DESET DNI

Numerična simulacija vremena omogoča tudi napovedovanje za nekaj dni vnaprej. Pri napovedi analizam preteklega vremena dodamo še računsko napoved za prihodnjih deset dni in dobimo izgled za stanje, ki ga pričakujemo ob izdaji naslednjega biltena. Na enak način kot pri oceni trenutnega stanja tudi napoved podajamo kot odstopanje od dolgoletnih povprečnih vrednosti (za obdobje 1989-2009).

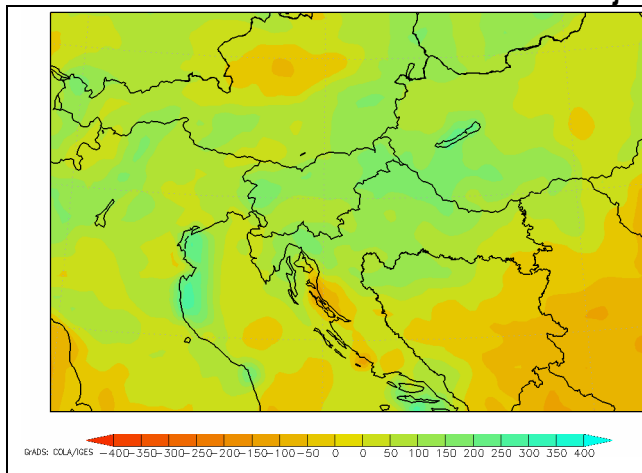
### VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA z izgledi do 7. oktobra 2010



V zadnji dekadi septembra se je še nekoliko ohladilo, tako da po napovedih ne pričakujemo bistveno nižjih temperatur zraka. Odstopanje vsote efektivnih temperatur od začetka aprila se po tej dekadi ne bo dosti spremenilo. Največ akumulirane toplote bo še vedno v severovzhodnem delu Slovenije, pozitivno odstopanje od povprečja bo okoli 20 stopinjskih dni. Predvsem na jugu bodo temperaturne vsote še naprej ostale pod povprečjem (40 do 60 stopinjskih dni).

Na sliki je narisano odstopanje vsote efektivnih temperatur zraka nad pragom 5 °C od 1. aprila do 7. oktobra 2010 od modelskega povprečja za isto časovno obdobje v letih 1989–2009.

### POVRŠINSKA VODNA BILANCA za 70-dnevno obdobje z izgledi do 7. oktobra 2010



Za naslednje 70-dnevno obdobje kaže, da se bo stanje obrnilo nekoliko bolj proti normalnemu. Pozitivna odstopanja površinske vodne bilance se bodo po celi državi zmanjšala, prav tako tudi v celotni okolici, kjer je bilo stanje v tej dekadi primerljivo. Največja odstopanja bodo od 150 do 200 mm. Na skrajnem jugovzhodu računskega območja ostajajo tudi napovedana odstopanja negativna, okoli 100 mm.

Na sliki je prikazano pričakovano odstopanje vodne bilance za 70-dnevno obdobje do 7. oktobra 2010 od dolgoletnega povprečja za enako obdobje (mm).

Zahvala: Pripravo produktov je s sofinanciranjem omogočila EU preko programa Transnacionalnega sodelovanja v JV Evropi